

Văn hóa uống rượu của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi
Thứ Năm, 08 Tháng 1 Năm 2009 09:44

Chén vui nhậu buổi hôm nay
Chén mừng xin đợi ngày rày năm sau.
(Nguyễn Du, Truyện Kiều)

Thức uống của người Việt mình chỉ có rượu và trà.

Ngày xưa các nhà Nho mới rượu nhau gọi là “Chén tặc, chén thù”. Chỉ rót rượu mời khách gọi là “tặc”, khách đáp lại gọi là “thù”. Trong các cuộc vui có uống rượu, người xưa thường đặt thức, bình thức, nên có chữ “bưu rượu, túi thức”.

Đưa chi chén rượu câu thơ
Thuộc lòng ngon ngọt, nhấc chén thơ cao
(Nguyễn Trãi, Gia Huân ca)

Ngày xưa rượu trước tiên dùng trong lễ nghi: vũ hội thành lễ. Trong đời thường, rượu trong tiệc tùng, ăn uống, bạn bè gọi là nhậu. Người đàn ông Việt Nam xưa nay thích cho rượu Nam vô tục như kẻ vô phong, và làm người tự hào mình là đồ thức của Lưu Linh, một nhân vật văn học nổi tiếng vũ tục lãng mạn.

[Lưu Linh: Người đời Tồn (210-270), quê đất Bái (nay thuộc Tĩnh Châu, Giang Tô). Là một trong “Trúc Lâm thất hiền”: Kê Khang, Nguyễn Tồn, Sơn Đào, Hoàng Tú, Lưu Linh, Nguyễn Hàm, Vương Nhung.]

Cho nên nói không sai quá là rượu thuộc phạm trù văn hóa Việt Nam!

Việt Nam là dân tộc có truyền thống uống rượu. Người Việt Nam uống rượu khi ăn, mang ý nghĩa tiễn khách sinh hài hòa, tuân theo nguyên lý “âm dương phối trí” của Phong thủy.

Rượu Ta rượu Tây

Rượu ta - quóc tửu, là rượu uống, nấu bằng gạo/nếp thơm, đựng trong chai, dầy nút bằng lá chuối, bằng nút “cật bôn”, không nhãn hiệu, không ghi nổi sơn xuýt. Rượu uống được chế thành cật theo phương cách thủ công trong dân gian có từ lâu đời rồi. Nên sách Lĩnh Nam trích Quái mĩ vị t: “Dân ta lấy gạo làm rượu”; còn sách thốn nhà Tống đi sứ qua nước ta và có nói rằng: “Lê Hoàn và hát và uống rượu...” (Lê Hoàn là người đánh thắng giặc Tống, lên làm vua tức Lê Đại Hành 980-1005).

Theo dòng lịch sử, rượu ngon nổi tiếng của ta là rượu làng Vân (Bắc Ninh), Nguyên Xá (Thái Bình), Trữn Xá (Hưng Yên), Nga Mi (Hà Tây), Quữ Xá (Thanh Hóa), Bắc Hà (Lào Cai), K Diên (Quữ Trữ), Phữ Hiếp (Cận Thổ), Gò Đen (Long An), C Chi Hóc Môn (Sài Gòn-Gia Định), vân vân. Theo Đại Nam Nhữt Thữn Chí, rượu Kim Long ở Hải Lăng, Quữ Trữ ngon hơn hết.

Hiện nay Việt Nam có bốn loại rượu uống ngon nổi tiếng là rượu làng Văn ở Bắc, Kim Long ở Quữ Trữ, Bàu Đá Bình Định và Gò Đen Long An.

[Tên gọi rượu được trong Nam xuýt xữt chuyển ngữ người dân gọi rượu là u dửi cây đ, sữ Tàu Cáo phữt. Cây đ là một loài cây giững cữn, cữ lác, cữ tranh, lau sữy... mọc cao khửi đử. Cây đ tên khoa học Saccharum spontaneum, có thân cứng nhữ, lá dày cứng cữt rất đau, mọc thành bụi hoang có từ đử mọc rất nhanh, có nhiều đử ng bững sông Cữ Long.]

Rượu Gò Đen, C Chi còn gọi là nước mữt quê hương, nấu bằng nếp, có nồng đử cao. Rượu đử đử đánh giá là ngon nhữt phữi trong vữt, rót sữi tắm bữt nhữ lần tắm, uống có mùi vữ thơm, ngữt, cay, có đử cữn tửng đửi cao từ 39 đửn hữn 45 đử, uống vô thữy êm đử và không gây nhữt đử chóng mữt. Theo dân gian ngày xưa rượu cho vào chai hữ thữ, chôn xuững đửt 100 ngày có màu cánh kiữn, uống ngon hơn rượu thững.

Rượu đử trong miẽn Nam thững uống trữc tiếp, hay dùng ngâm vữi các loại thữc Bữc thữc Nam, theo các bài thữc gia truyữn nổi tiếng nhữ Minh Mang toa.

Văn hóa uống rượu của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trĩn Văn Chi

Thứ Năm, 08 Tháng 1 Năm 2009 09:44

Rượu để ngâm đồ vật hoặc một phần của đồ vật để có tác dụng như rượu, tẩm kè, bìm bịp, hươu, cá ngựa... Các loại đồ vật hoặc đồ vật ngâm sẽ ngon, sẽ đẹp hay nổi bật. Rượu ở vùng Phú Thọ có tên là rượu năm 1960 thì nay vẫn còn.

Khi người Pháp mới đến Việt Nam, họ cấp phép cho dân uống rượu để truy n, khuyến khích người Việt uống rượu để tiêu thụ. Đến khi các nhà máy sản xuất rượu ra đời, Pháp ra lệnh cấm dân uống rượu, người cấp giấy phép uống rượu gia đình, thành lập tổ chức gọi là “Tàu cáo”, một loại thanh tra thuế, chuyên đi bắt phạt dân uống rượu.

Nhà có môn bài bán rượu của công ty rượu Đông Dương (Société française des Distilleries de l'Indochine) treo trên tường của có hai chữ “RA” (Régie d'Acool - Sản rượu). Rượu của công ty rượu Đông Dương, dân mình gọi là rượu Phong-tên, bởi công ty do A.Fontaine thành lập năm 1901, rượu này uống bằng giấy bao bọc lấy tên rượu ta, nhưng giá cao 16 xu mỗi chai so với rượu ta chỉ có 14 xu.

Người Pháp mang vào Việt Nam ngoài súng đạn, còn có rượu chất.

Nhiều người mình bắt đầu cách uống rượu Tây. Nhỏ rót rượu vào ly pha với nước 1/2-2/3 ly để giảm độ nồng độ của rượu, nhưng khi uống rượu khai vị và rượu tráng miệng chỉ nên dùng với ly uống nước pha, vân vân.

Người Việt cũng học nguyên tắc dùng rượu Tây là “rượu nào thức ăn nấy”.

Như :

- Rượu chất để: uống buổi tối thì đồ uống là rượu nguyên chất không pha, đôi khi họ chất, để dùng cho những bữa tiệc thì nên chọn rượu có vị như rượu thịt ăn như thịt bò, thịt heo, thịt rừng, vịt, ngỗng và mì xào.

- Rượu chất trong: như hươu và có vị thơm, có thể dùng nguyên chất, với chất hoặc ngọt và rượu

Văn hóa uống rượu của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi

Thứ Năm, 08 Tháng 1 Năm 2009 09:44

thức m. Nên dùng rượu u chất màu trắng vớ i các lo i thức ăn nh : gà ta, gà tây, cá, tôm cua sò, thịt jambon và thịt bê.

- Rượu h ng: nh t h n rượu đ , có th dùng nguyên chất hoặc đ c pha ng t. Nh ng rượu này dùng vớ i jambon, gà n ng, tôm sò cua, thức ăn nhanh và nh ng món ăn buffet.

- Rượu khai v : dùng nh rượu cocktail hoặc dùng tr c b a ăn đ làm tăng thêm s ngon mi ng. Rượu cocktail nh th ng đ c làm trái cây.

- Rượu tráng mi ng: dùng sau b a ăn là m nh h n và ng t h n rượu dùng trong b a chánh. Có th ch dùng rượu này không hoặc dùng thêm vớ i trái cây, bánh n ng, phô-mai tráng mi ng, bánh cake hoặc bánh quy.

L i chúc rượu

Việt Nam mình là dân t c có truy n thống uống rượu nh ng l i có r t ít “l i nh ng l i chúc rượu” nh các n c Tây Ph ng!

L i chúc rượu theo tiếng Anh là toast, là nh ng l i nói tr c khi ch m ly và uống rượu trong nh ng đ p l , nh ng cuộc g p g chánh thức cũng nh trong nh ng cuộc vui trong đ i s ng th ng.

Trong các buổi ti p đón, chiêu đãi chánh thức, l i chúc th ng đ c nói sau khi đã dùng món tráng mi ng, th ng là kho ng 10-15 phút sau khi buổi ti c b t đ u. Th ng thì ch nâng ly ch không ch m. N u ch m ly thì đàn ông luôn đ ly c a mình th p h n ly c a ph n . Trong khi nghe l i chúc thì không nên nói chuy n, không rót rượu. Ng i nói l i chúc th ng là đ ng, t t c m i ng i gi ly rượu trong tay và cũng th ng là đ ng.

Ph n , n u không ph i là cô dâu, thì th ng là ti p nh n l i chúc b ng cách m m c i, ng i và đôi m t nhìn xu ng trong khi t t c đ u đ ng. Ph n gi ly rượu trong tay mình và ch a

Văn hóa uống rượu của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi

Thứ Năm, 08 Tháng 1 Năm 2009 09:44

Uống, nư ớc t ốt c ả ch ả u ớc h ết. Làm ng ười l ời s ợ đ ể c coi là ng ười không khiêm t ốn, không bi ết cách u ớc r ượu!

Nh ờ ng ười chúc r ượu quan tr ọng ph ải h ớ ng v ề nh ờ ng nh ân v ật quan tr ọng. Thông th ường là u ớc h ết 100 ph ần trăm. Trong nh ờ ng bu ời t iệc long tr ọng, đôi khi ng ười ta u ớc xong, ném ly vào đá ho ặc ném xu ồng s àn nhà.

Nói chung, t ừ ch ời u ớc r ượu đ ể chúc cho ai đ ể y, đ ể c hi ếu là thi ếu tôn tr ọng đ ể v ới ng ười đó. N ếu m ột ng ười không th ể u ớc đ ể c thì cũng nên làm ra v ề nh ờ mình đang u ớc. N ếu nâng ly r ượu l ẽ thì không đ ể c nói l ời chúc.

Chúc r ượu ti ếng Anh: Cheers!

Ti ếng Pháp: Santé!

N ếu nói ti ếng Vi ệt thì th ường ng ười ta nói: Chúc s ức kh ỏe! Bình dân thì nói trăm ph ần trăm. Vô! Vô!...

T ừ đ ầu mà có l ời chúc r ượu?

L ời chúc r ượu có t ừ th ời Hy L ạp c ả đ ể i. Thu ộc đó ng ười ta quan ni ệm r ẻ ng ắn u ớc- ể m th ể bao g ồm c ả ngũ quan là th ị giác, xúc giác, v ị giác, kh ứ giác và thính giác. Thông th ường khi ta u ớc r ượu thì MÀU r ượu m ắt đã nhìn, MÙI r ượu mũi đã ng ửi, V ị r ượu l ưỡi đã n ếm, bàn tay R ượu r ượu... nh ờ ng Thanh r ượu tai ch ả nghe.

Th ể là c ả n ph ải ch ể m ly/c ể c đ ể r ượu phát ra âm thanh c ả nó. Ng ười ta còn nói r ẻ ng cùng m ột cái ly, nh ờ ng v ới nh ờ ng lo ời r ượu khác nhau, khi ch ể m ly ta s ẽ nghe ra nh ờ ng “ti ếng r ượu nói” khác nhau! Không bi ết đúng v ậy không?

Văn hóa uống rượu của người Việt Nam xưa và nay

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi

Thứ Năm, 08 Tháng 1 Năm 2009 09:44

Ngày nay, nhäng läi chäu räu khäng quäa läch thiäp, cao kä nhäng läi xäa näa, mä thäng läng näng nä hän, hoäc lä vui nhän nhiäu hän. Trong nhäng cuäc vui, ngäi näi chäu räu cä thä lä đäc mät cäu thä, mät cäu danh ngän hoäc lä kä mät cäu chuyän vui, mät tänh huäng vui nhän näo đäy đä làm cäi cä bät väo läi chäu. Näi chung, tänh chät nghiäm täc hay vui nhän cäa läi chäu phä thuäc väo tänh huäng cäa cuäc vui vä đäi täng mä läi chäu häng đän.

Việt Nam là dän täc cä truyän thäng uäng räu läu đäi. Nhäng chäng ta khäng phäi là dän täc cä truyän thäng näi läi chäu räu nhä Tây Phäng. Däu väy tä xa xäa ngäi Viät đä cä cäu “Chän täc, chän thù”. Chä chäu khäch gäi là “täc”, khäch chäu đäp lä gäi là “thù”.

Ngày nay häu nhä täc täng näo ngäi Viät mänh cäng đäu cä däng räu. Khi chäu nhäu ngäi mänh näi: Chäu säc khäe!

Ngäi mänh Nam thäng näi “Träm phän träm”. Hoäc väa näng ly väa näi: Vô! Vô!... Cäng cäch uäng räu kiäu näy đäc cä näc häng äng làm theo.